

3. Кваліфікаційний: основною метою є створення знань.

– кваліфікаційний нижчий рівень досягнення – оновлення (реорганізація) своєї професійної діяльності на основі ЦТ;

– кваліфікаційний вищий рівень досягнення – інновації в професійній діяльності НПП на основі ЦТ.

Отже, проведення моніторингу цифрової грамотності науково-педагогічних працівників, а також періодичне вимірювання рівня їх ІКТ-компетентності допомагає діагностувати поточну ситуацію, розробляти та ефективно впроваджувати заходи щодо її покращення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Замора Я. П., Бурега Н. В. Рівні цифрових компетенцій викладачів ЗВО. Тенденції забезпечення якості освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 22 січня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 141–143. URL : <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2021/01/re-22.01.2021.pdf>.
2. Lavrentieva O., Horbatiuk R., Skripnik L., Kuchma O., Penia V. and Pahuta M. Theoretical and methodological bases of designing the educational institution information and consulting environment. Journal of Physics: Conference Series. Vol. 1840 (2021) 012060. URL : <https://iopscience.iop.org/issue/1742-6596/1840/1>
3. Programming document 2019–2021. The European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop) is the European Union's. URL : https://www.cedefop.europa.eu/files/4170_en.pdf.

Іван ГОЛОВАТЮК

*актор, Тернопільський академічний
обласний театр актора і ляльки,
Тернопіль, Україна,
ivan_holovatiuk@ukr.net*

Ольга ЯЦИШИНА

*кандидат педагогічних наук, викладач,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
o.yazchyshyna@tnpu.edu.ua*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ АРТ-ТЕРАПІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ціннісні орієнтири і цінності є одним із чинників, що визначають напрям розвитку сучасної освіти, цілі і завдання, що постають перед нею, а також найефективніші форми, методи і прийоми для досягнення цих цілей

і завдань. При цьому ціннісні орієнтири властиві як окремій особистості – в цьому разі вони визначаються як установки і елементи внутрішньої структури особистості, закріплені життєвим досвідом, так і іншим суспільним феноменам, як-от: освіті, вихованню, мистецтву тощо.

Ар-терапія перебуває, певною мірою, на перетині освітньої і мистецької галузей. За своєю суттю арт-терапія є лікуванням за допомогою мистецтва і творчості. Саме цим визначається низка цінностей і ціннісних орієнтирів арт-терапії в системі вищої освіти.

Перш ніж вдатись до детальнішого аналізу арт-терапевтичних цінностей в освіті, звернімо увагу на поняття цінностей і ціннісних орієнтирів (іноді – ціннісних орієнтацій).

Поняття «цінність» широко використовується у філософській та іншій спеціальній літературі. Цим поняттям позначають людське, соціальне і культурне значення певних явищ дійсності. У випадку особистих цінностей варто зазначити, що те, що для однієї людини є цінністю, інша людина може недооцінювати, або взагалі не вважати цінністю. Таким чином, цінність завжди суб'єктивна. За свідченням С. Матяж і А. Березянської, цінності з формальної точки зору поділяються на позитивні й негативні, абсолютні та відносні, суб'єктивні й об'єктивні. За змістом розрізняють речові цінності, логічні й естетичні [Матяж, с. 28]. Водночас ціннісні орієнтири (орієнтації) дослідниці визначають як сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, яка визначає спрямованість життєдіяльності людини.

За О. Целяковою, ціннісні орієнтації визначають:

- загальну спрямованість інтересів і прагнень особистості;
- ієрархію індивідуальних вподобань і зразків;
- цільові і мотиваційні програми;
- рівень вподобань;
- уявлення про дійсне і механізми селекції за критеріями значущості;
- ступінь готовності й рішучості до реалізації власного «проекту життя» [Целякова, с. 227].

Попри те, що науковці – філософи, психологи, соціологи – неодноразово звертались до аналізу цінностей і ціннісних орієнтирів, нині не існує єдиної класифікації цінностей. З одного боку, цінності асоціюють з власне цінністю, тобто грошовою вартістю предмета, з іншого – розглядають цінність як об'єктивну суть речей і явищ. Окрім того, цінності ототожнюються в науковому середовищі з поняттям блага, корисності для особистості, їх пов'язують із суб'єктивною значущістю предмета для

життєдіяльності людини, з його властивостями задовольняти потреби, інтереси, бажання [Матяж, с. 28-29].

Ціннісні орієнтири арт-терапії є тими стовпами, на яких базується арт-терапія й арт-терапевтична діяльність, зокрема й у галузі освіти. Закономірно, основою ціннісних орієнтирів арт-терапії є ціла низка цінностей, серед яких абсолютні, громадянські, сімейно-побутові, особистісні, колективістські і індивідуалістські цінності.

Серед конкретних цінностей арт-терапії психологи виокремлюють такі: абсолютну любов, свободу самовираження, підтримку без оцінок, пізнання себе і світу, інтерес до себе й до інших, насолода творчістю, гумор, легкість, невимушеність, здатність до подолання труднощів, управління стресом, посилення самовідчування тощо. Ці цінності визначають специфіку арт-терапевтичної роботи з особистістю в системі вищої освіти. Зокрема свобода самовираження передбачає, що учасник арт-терапевтичного сеансу отримує свободу щодо того, яким чином зобразити власні почуття – обмежень немає ані за змістом, ані за формою. Звідси впливає й інша цінність – пізнання себе і світу: студент заохочується до «копирсання» в собі, у своїх спогадах, думках, переживаннях з тим, щоб зобразити їх в малюнку, якщо ідеться про ізотерапію, або за допомогою будь-якого іншого арт-терапевтичного методу. Під час арт-терапевтичного сеансу учасники мають відчувати певне задоволення від процесу створення об'єкту творчості, лише за такої умови відбувається повне пропрацювання внутрішньої проблеми і арт-терапія здійснює найбільш ефективний вплив на духовну сферу особистості.

Таким чином, арт-терапія має потужний потенціал для роботи з внутрішнім світом здобувачів вищої освіти. Специфіка організації арт-терапевтичної роботи у вищій школі визначається її цінностями й ціннісними орієнтирами, які є, з одного боку, основою арт-терапії, а з іншого – визначають вектор її розвитку в тих чи інших соціальних обставинах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Матяж С.В., Березянська А.О. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Соціологія. 2013. Т. 225, Вип. 213. С. 27–30.
2. Целякова О. М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 38. URL: http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_22.pdf (дата звернення: 01.05.2022)